

Hub Cobben-wandeling in de voetsporen van Ed Miedema, Aad de Haas en verzetsgroep De Vonk.

Rondwandeling in Schaesberg

We starten bij het wijkcentrum "An de Koel".

We lopen naar de ontvangsthuis van de ON 2. Rechts de ontvangsthuis van de ON 2, die er vervallen bij ligt. Het is een rijksmonument. Maar helaas nog niet gerestaureerd.

Aan de andere kant van de Strijdhagerweg wel opgeknapt luxe villa's. Villa's in de mooie "Elzasserstijl" vanuit begin 1900.

Voor de rest is hier alles wat de mijn betreft weggebroken. Enkel de steenberg ligt er nog. Nu is de steenberg ingericht als attractiepark met o.a. Snowworld.

We lopen terug naar de Koelmoer. Tot aan het café liep vroeger de koelmoer (mijnmuur) *Het gebied is heringericht en daardoor moeilijk om een beeld te vormen hoe het vroeger was. Koelmoer is een echt Limburgs woord dat niet te vertalen is. Limburgs heeft toch vaak een eigen karakter.*

We lopen naar "De Wendelstraat", de oude spoorbaan. Spoor dat liep naar Stein, voor de haven en naar Nuth, waar een groot rangeerterrein was voor vervoer naar de rest van Nederland, de haven in Rotterdam. Er was eerder gepland dat er een zijtak van het Juliana kanaal zou komen. Dat is niet doorgegaan. Op dat tracé heeft men later de autoweg aangelegd

Je mocht vroeger als kinderen buitenspelen, maar dan mocht je niet bij de slam komen en niet bij de trein. Natuurlijk spannend om het toch te doen. Het terrein van de spoorbaan is nu ingevuld met groen. De straten hebben de namen van bekende leidinggevers gekregen. Wat zijn hier de oude herkenningspunten weg gehaald.

We lopen verder over De Wendelstraat naar de Michaels kerk. Hier werd de bekende pastoor Ed Miedema benoemd. We kijken uit op de pastorie.

Pastoor Miedema was het niet eens met de lijn van de Bisschop Moors. Dat gaf nog al wat problemen. Er waren trouwens meerdere pastoors die het niet eens waren. Vaak waren ze zeer sociaalvoelend. Vooral stonden hij voor gelijkwaardige behandeling van man en vrouw. Er komen allerlei verhalen los. Speciaal de aandacht voor de vrouw

We gaan even het kerkhof op. Daar is het graf van Aad de Haas en zijn vrouw Nel.

Aad de Haas is een kunstenaar uit Rotterdam. Samen met z'n vrouw vluchtte hij naar Limburg Hij maakte schilderijen in het kerkje van Wijlre. Deed in Limburg mee in de verzetsgroep De Vonk. Als zodanig kwam hij in contact met Miedema.

We lopen door de wijk richting de steenberg. In de wijk de verschillende bouw.

Eerst de Elzas/ Lotharingen bouw. De mijnen warren onder Frans bewind. Vandaar de bouwstijl. Er huizen zijn van rond 1920. Na de oorlog van 45 bouwt men meer witte blokken. Weer iets later de huizen aan de voorkant raam deur, boven 2 ramen. Van baksteen, smal.

We steken de weg over naar de steenberg.

Deze is nu begroeid en afvlakt. Daar is een park omheen en SnowWorld. De huizen zijn nu heel gewild, maar vroeger aan de steenberg met de stof. Altijd zwarte was en stof.

Dan de trap op naar een hoger plateau.

We komen uit bij de spoorlijn van de Wilhelmina naar Nuth.

Grote delen van het spoor zijn opgegraven. Maar delen liggen er nog zodat de herinnering blijft

We lopen door naar het monument met het grote schachtwiel.

Dit is het enige wat hier nog herinnert aan de mijn. Het wiel om de liften te laten functioneren.

Naar beneden richting het Pinkpop terrein.

Het terrein aangekocht door Jan Smeets. Daarmee verplaatst zich Pinkpop van het Burgemeester Daemen park Geleen naar Landgraaf.

En erlangs weer terug naar An de Koel.

In het buurtcentrum drinken we koffie. Ik loop naar binnen recht tegen een foto van Pa aan. Een foto van het ontvangst van Koningin Juliana. Zij bezoekt de mijnen.

De wandeling roept weer vele vragen op maar geeft toch ook weer een ander beeld.

1. Door het afbreken en nieuwe wijken bouwen is het moeilijk om het landschap te lezen. En de sociale infrastructuur wordt doorbroken. Dat heeft gevolgen. We zien in deze tijd dat er steeds minder binding komt.
2. Nu begrijp ik iets beter waarom Pa voor Schaesberg gekozen heeft. Dat was een bloeiende gemeente met de opkomst van de Staatsmijnen.
3. De rol van Miedema en kerk. Miedema kwam uit Gennep en is naar Schaesberg verplaatst. Heeft Pa daar een rol in gespeeld?
4. De verzetsgroep De Vonk. Daar deed Aad de Haas in mee. De staking in 1943. Twee onderwerpen die de moeite waard zijn om te bestuderen.
5. Er is weinig binding tussen de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek. Nog steeds.

Het is moeilijk om je een beeld te geven van hoe het vroeger was. Welke rol speelde het gebouw in de samenleving en bij de mijnen Door hele wijken te renoveren zonder rekening te houden met de historie doorbreek je een samenleving. Het moet toch mogelijk zijn om een gebouw te restaureren zodat het herkenbaar is, betaalbaar, functioneel en weergave is van verleden heden en toekomst.

Mijn vader JPD van Banning was van 1947 tot november 1951 burgemeester in Schaesberg. Ik heb zijn keuze nooit begrepen. Maar lopende door de wijk begrijp ik meer. In z'n memoires vertelt hij hoe hij burgemeester is geworden. Ook mijn grootvader was burgemeester, LBJ van Oppen, Maastricht 1911 – 1938. Ook dat roept vragen op. Hoe wordt iemand burgemeester? In Middeleeuwen, na Napoleon, in 1900, in 1950 en nu.

Wat drijft iemand om burgemeester te worden.

Grappig in de entree van An de Koel hangt een foto van Pa met de koningin.

DE rol van de katholieke kerk in het mijngebeuren. En specifiek van pastoor Miedema.

Het ontstaan van de verzetsgroep de Vonk, de mijnstaking van 1943 en de rol van Ad de Haas

Er is nog steeds weinig binding tussen de oostelijke en westelijke mijnstreek. Ieder organiseert zijn eigen programma. Natuurlijk oost de oude mijnstreek, frans particulier kapitaal, en west de nieuw mijnstreek, staats.

Welke invloeden zijn er geweest? Hoe is dit ontstaan? Wat is de historie hiervan? Het is zo jammer. Door samenwerking krijg je meer interesse in het hele gebied.

Eigenlijk is Limburg een belangrijk knooppunt in de Europese geschiedenis, met een eigen bevolking, taal, cultuur.

Clementine Wintraecken – van Banning
24-07-2024.